

การสื่อสารทางการเมืองกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคโลกาภิวัตน์ POLITICAL COMMUNICATION AND THE DISSEMINATION OF BUDDHISM IN THE AGE OF GLOBALIZATION

¹พระมหาบวรวิทย์ รตนโชโต และ ²พระมหาเกียรติ วรกิตติ

¹PhramahaBovornvit Ratanachoto and ²Phramahakeerati Chatkeaw

¹มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

¹Mahachulalongkornrajavidyalaya University Lampang Buddhist Collage, Thailand

¹Corresponding Author's Email: Bovornvit55@gmail.com

Received: 2025-02-06

Revised: 2025-02-27

Accepted: 2025-02-27

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มุ่งศึกษาวิธีการสื่อสารทางการเมืองและการเผยแผ่พระพุทธศาสนา และ วิธีการสร้างภาพลักษณ์ การโน้มน้าวใจ และการปรับตัวเข้ากับยุคสมัยของการสื่อสารทางการเมืองและการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เพื่อให้ประชาชนได้รับความรู้ ความเข้าใจสถานการณ์ และนโยบายต่าง ๆ อย่างละเอียดถี่ถ้วน การสื่อสารทางการเมืองที่ยึดหลักธรรมในพุทธศาสนาที่เน้นความจริงและความเมตตา ช่วยลดความขัดแย้ง อคติ และความแตกแยกในสังคม ส่งเสริมให้ผู้นำมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม และสร้างคุณธรรมจริยธรรมอันดีงามได้

ในยุคที่เทคโนโลยีหรือโลกาภิวัตน์ การสื่อสารทางการเมืองและการเผยแผ่พระพุทธศาสนาจำเป็นต้องปรับตัวอย่างมาก การสร้างภาพลักษณ์ที่น่าเชื่อถือ การโน้มน้าวใจ และการปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัยเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง ที่นักการเมืองควรให้ความสำคัญกับการสร้างภาพลักษณ์ที่ดี ทั้งการแต่งกาย ท่าทาง คำพูด และการใช้ภาษาที่กระชับ เข้าใจง่าย และเข้าถึงประชาชนได้ง่าย ในขณะเดียวกัน ประชาชนเองก็มีบทบาทสำคัญในการรับรู้และมีส่วนร่วมในการสื่อสารทางการเมือง

ผลลัพธ์ของการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อเผยแผ่ธรรมะและการสื่อสารทางการเมืองในมุมมองพุทธศาสนามีหลากหลายรูปแบบ เช่น การปาฐกถา/แสดงธรรมออนไลน์ และกิจกรรมทางศาสนาในรูปแบบทันสมัย นอกจากนี้ยังช่วยสร้างสังคมสงบสุขด้วยการสื่อสารที่สร้างภาพลักษณ์ โน้มน้าว และปรับตัวตามยุคสมัย โดยเข้าใจความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ทำให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ในการสร้างสังคมที่ดีงาม

คำสำคัญ: การสื่อสารทางการเมือง; การเผยแผ่พระพุทธศาสนา; โลกาภิวัตน์

Abstract

This academic article aims to study the methods of political communication and the dissemination of Buddhism, focusing on image-building, persuasion techniques, and adaptation to the modern era of political communication and Buddhist propagation. The goal is to provide the public with knowledge and understanding of situations and policies in detail. Political communication based on Buddhist principles that emphasize truth and compassion helps reduce conflict, prejudice, and division in society. It promotes leadership responsibility towards the public and fosters the development of good morals and ethics.

In the era of technology and globalization, political communication and the propagation of Buddhism must adapt significantly. Building a trustworthy image, persuading the public, and adapting to the times are crucial. Politicians should focus on creating a positive image through attire, posture, speech, and the use of clear and concise language that is easily understood and accessible to the public. At the same time, the public also plays an essential role in recognizing and participating in political communication.

The use of social media to spread Dharma and political communication from a Buddhist perspective has various forms, such as online lectures and modern religious activities. Additionally, it contributes to the creation of a peaceful society through communication that builds an image, persuades, and adapts to the times, understanding the needs of the target group. This ensures effective communication that achieves the objective of creating a virtuous society.

Keywords: Political communication; Dissemination of Buddhism; Globalization

บทนำ

การสื่อสารทางการเมือง หมายถึงกระบวนการสื่อสารที่เกี่ยวข้องกับประเด็นทางการเมือง ซึ่งครอบคลุมการสื่อสารระหว่าง สถาบันทางการเมือง เช่น สภาผู้แทนราษฎร รัฐบาล พรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ และประชาชน การสื่อสารระหว่างนักการเมืองกับประชาชน และการสื่อสารระหว่างนักการเมืองกับสถาบันทางการเมืองไปยังส่วนอื่น ๆ ของระบบการเมือง การสื่อสารทางการเมืองยังรวมถึงการถ่ายทอดข่าวสารและข้อมูลทางการเมืองโดยตรงระหว่างสมาชิกของระบบการเมือง ทั้งบุคคลและกลุ่มบุคคล และรัฐบาล ดังนั้น หลักพื้นฐานของการสื่อสารทางการเมืองในช่วงวิกฤตคือการถ่ายทอดข้อมูลที่สร้างความไว้วางใจให้กับฝ่ายที่เกี่ยวข้องหรือผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยใช้แนวทางที่แสดงถึงความเห็นอกเห็นใจ วิธีนี้จะช่วยให้ฝ่ายต่างๆ เหล่านี้มี "สะพาน" หรือช่องทาง

ในการแก้ไขความขัดแย้ง การสนทนาไม่ควรเน้นไปที่ข้อได้เปรียบที่บุคคลหนึ่งจะได้รับโดยไม่คำนึงถึงสังคมโดยรวม ผู้คนในสังคมที่ได้ยินข้อความนี้อาจเกิดความแตกแยกด้วยเหตุผลที่มุ่งเน้นไปที่ผลประโยชน์ส่วนตัวในลักษณะนี้ ผู้คนในสังคมที่ได้ยินข้อความนี้อาจแตกแยกกันด้วยเหตุผลที่เน้นไปที่ผลประโยชน์ส่วนตัวในลักษณะนี้ จริยธรรมในการสื่อสาร แนวคิดสำคัญทั้งหมดที่นำไปสู่การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ อาจกล่าวได้ว่า พุทธจริยธรรมกับการสื่อสาร ที่นำมาใช้ในการสื่อสารทางการเมืองจะช่วยให้องค์กรสื่อสารทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ส่งผลดีต่อทั้งสังคมและเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตและการจัดการทรัพยากรที่สามารถบูรณาการพุทธจริยธรรมมาปรับใช้ในการสื่อสารทางการเมืองได้ 3 ช่องทาง กล่าวคือ ทางกาย หมายถึง การแสดงออกด้วยความสุภาพอ่อนน้อม เช่น ยิ้มแย้ม ทักทายด้วยความเคารพ มีความกตัญญูต่อประเทศชาติ รู้จักแบ่งปัน และการให้อภัย วางตัวเป็นกลาง อีกทั้งรับผิดชอบต่อตนเอง และสังคมเป็นต้น ทางวาจาที่สื่อสารด้วยถ้อยคำที่สุภาพ น่าเชื่อถือ และเป็นประโยชน์ และทางใจ กล่าวคือมีจิตที่เป็นเมตตา โดยปราศจากอคติใด ๆ การสื่อสารทางการเมืองที่ยึดมั่นในหลักจริยธรรมจะประสบความสำเร็จได้ต้องอาศัยปัจจัยทางสังคมที่เหมาะสม เช่น สื่อต้องเป็นอิสระจากอิทธิพลของกลุ่มทุน และ สังคมต้องไม่ถูกครอบงำด้วยค่านิยมบริโภคนิยมหรือทุนนิยม (Suthat Prathumkaew, Phra Mahatawan Phimthong, and Phra Mahathongchai Thammahawee, 2022)

ดังนั้น การนำหลักพุทธจริยธรรมมาใช้ในการสื่อสารทางการเมืองนั้น จะต้องเริ่มต้นจากตัวผู้สื่อสารเองที่จะต้องมียุติธรรมทั้งทางกาย วาจา และใจ ควบคู่ไปกับสภาพแวดล้อมทางสังคมที่เหมาะสม จึงจะทำให้การสื่อสารนั้นมีประสิทธิภาพ และนำไปสู่สังคมที่ดีได้

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ยุคดิจิทัลได้พลิกโฉมสังคมอย่างไม่เคยมีมาก่อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการสื่อสารที่พัฒนาไปอย่างรวดเร็ว เทคโนโลยีทันสมัยต่างๆ ที่เป็นตัวเชื่อมต่อในการติดต่อ สื่อสาร เช่น อินเทอร์เน็ตกลายเป็นสื่อหลักและเครื่องมือสำคัญที่ขับเคลื่อนการเติบโตอย่างรวดเร็วของยุคข้อมูลข่าวสาร สอดคล้องกับ Waraporn (2017) กล่าวว่า ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ที่เทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญ การสื่อสารก็ต้องปรับตัวตามไปด้วย เพราะผู้คนต้องการข้อมูลที่ต้องการ รวดเร็ว และครบถ้วน ในสังคมที่ซับซ้อนและเร่งรีบ การสื่อสารแบบเดิมๆ อาจไม่ตอบโจทย์ สื่อออนไลน์จึงเข้ามามีบทบาทมากขึ้น โดยใช้เทคโนโลยีและรูปแบบการสื่อสารที่หลากหลาย เพื่อให้สอดคล้องกับชีวิตดิจิทัลในปัจจุบัน คำพูดที่ว่า 'โลกไร้พรมแดน' กลายเป็นความจริงมากขึ้นในยุคดิจิทัล เทคโนโลยี โดยเฉพาะอินเทอร์เน็ต ได้ปฏิวัติการสื่อสาร ทำให้ผู้คนทั่วทุกมุมโลกสามารถติดต่อสื่อสารหรือเชื่อมต่อกันได้สะดวก ง่ายและรวดเร็วขึ้น ในปัจจุบัน ผู้คนใช้เวลาอยู่กับหน้าจอคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ดิจิทัลอื่นๆ มากกว่าที่เคยเป็นมา เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ ได้สร้างช่องทางการสื่อสารที่หลากหลายและมีประสิทธิภาพมากขึ้น ทำให้เราสามารถติดต่อสื่อสารกันได้โดยไม่ถูกจำกัดด้วยระยะทางและเวลาอีกต่อไป

ประชากรของประเทศไทยส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ พุทธศาสนามีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมไทยมาตั้งแต่สมัยโบราณ ส่งผลให้ชาวไทยเคารพและศรัทธาในนิทานพุทธอย่างมาก แต่เช่นเดียวกับปัญหาสังคมอื่นๆ ชาวเขิงลบเกี่ยวกับพุทธศาสนาก็ถูกเผยแพร่ผ่านสื่อต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ดูเหมือนว่าชาวเขิงลบเกี่ยวกับพุทธศาสนาจะยังคงปรากฏในสื่อต่อไปอีกนานพอสมควร เนื่องจาก คนรุ่นใหม่ที่มีหน้าที่หลักในการขับเคลื่อนสังคมไทยไปสู่อนาคต คือ คนกลุ่ม Generation Y (Gen Y), Generation Z (Gen Z) และ Generation Alpha (Gen Alpha) โดยแต่ละกลุ่มมีลักษณะเฉพาะตัวดังนี้ Gen Y คือกลุ่มคน เกิดในยุคที่เทคโนโลยีดิจิทัลเริ่มเข้ามามีบทบาท ทำให้คุ้นเคยกับการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต Gen Z เติบโตมาพร้อมกับเทคโนโลยีดิจิทัล ทำให้มีความเชี่ยวชาญในการใช้สื่อสังคมออนไลน์และอุปกรณ์เคลื่อนที่ ส่วน Gen Alpha คือกลุ่มคนที่เติบโตมาในยุคที่เทคโนโลยีมีความก้าวหน้าอย่างมาก ทำให้มีความคุ้นเคยกับการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) และเทคโนโลยีล้ำสมัยต่าง ๆ นอกจากนี้ ยังมี Generation Beta ที่จะเกิดหลังปี พ.ศ. 2569 (ค.ศ. 2026) ซึ่งคาดว่าจะเติบโตในโลกที่เทคโนโลยี AI และเทคโนโลยีล้ำสมัยอื่น ๆ กลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันอย่างแท้จริง

คนรุ่น Y และ Gen Z มีลักษณะเด่นคือเห็นแก่ตัวโดยทั่วไป เมื่อเทียบกับคนรุ่นก่อนๆ พวกเขาจะไม่ค่อยนับถือศาสนาพุทธอย่างจริงจังนัก วิถีชีวิตของคนรุ่น Y และ Gen Z ก็มีความสัมพันธ์กับศาสนาพุทธน้อยกว่าคนรุ่นก่อนๆ ของไทย เนื่องจากมีแรงกดดันทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และเทคนิคที่ต้องตระหนักและให้ความสำคัญมากกว่า ด้วยเหตุนี้ วิธีการสื่อสารศาสนาพุทธกับคนรุ่นใหม่ในประเทศไทยในปัจจุบันจึงเน้นย้ำให้คนรุ่น Y และ Gen Z เป็นกลุ่มสำคัญของคนรุ่นนี้ ซึ่งมักจะมีความคิดเห็นที่ไม่ดีต่อศาสนาพุทธในประเทศไทย เนื่องจากวิถีชีวิตของพวกเขาเปลี่ยนแปลงไปอันเป็นผลจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป นอกจากนี้ Gen Z และ Gen Y ยังเป็นกลุ่มประชากรที่สำคัญในแง่ของการแนะนำและเผยแพร่พระพุทธศาสนาให้กับคนรุ่นต่อไป

จากการศึกษาจึงตระหนักถึงคุณค่าของการศึกษาการสื่อสารผ่านโซเชียลมีเดียหรือโลกออนไลน์เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา เนื่องจากโซเชียลมีเดียเป็นสื่อใหม่ที่เข้าถึงคนรุ่นใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงคนรุ่น Gen Y และ Gen Z ในทางกลับกัน หากเราเรียนรู้ที่จะใช้รูปแบบการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพเพื่อตอบโต้หรือเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาที่สร้างสรรค์และเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ก็จะถือเป็นการใช้เทคโนโลยีที่มีประโยชน์ ในอดีต พระพุทธศาสนาอาจได้รับข่าวสารที่ไม่สร้างสรรค์มากกว่าข่าวสารที่สร้างสรรค์ผ่านสื่อต่าง ๆ ดังนั้น จึงเป็นหัวข้อที่ควรค่าแก่การค้นคว้าและต้องดำเนินการทันที เนื่องจากในอดีต องค์กรศาสนา ภาคธุรกิจ และหน่วยงานของรัฐ ต่างยึดมั่นในหลักการของการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และส่งเสริมพระพุทธศาสนา แต่แนวทางเชิงรุกในการสื่อสารทางพุทธศาสนายังไม่ได้รับการนำไปปฏิบัติอย่างชัดเจน โดยพิจารณาจากปัจจัยต่างๆ แล้วพระพุทธศาสนาในยุคดิจิทัลท่ามกลางโลกาภิวัตน์ที่ร่ายล้อมไปด้วยสื่อและรูปแบบการสื่อสารที่หลากหลาย จะเป็นหัวข้อในการศึกษาที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในหัวข้อ “ การสื่อสารทางการเมืองกับการเผยแพร่พระพุทธศาสนาในยุคโลกาภิวัตน์ ” เพื่อให้สื่อสารได้สอดคล้องกับยุคปัจจุบันที่สื่อมวลชนมีบทบาทสำคัญในการชี้นำสังคม และถือเป็น

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 14 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2568)

การประยุกต์ใช้ประโยชน์ของความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในการปรับเปลี่ยนทัศนคติและภาพลักษณ์ และสื่อสารพระพุทธศาสนากับคนรุ่นใหม่ในประเทศไทยได้ดีขึ้น

วัตถุประสงค์ในการศึกษา

1. เพื่อศึกษาวิธีการสื่อสารทางการเมืองและการเผยแผ่พระพุทธศาสนา
2. เพื่อศึกษาวิธีการสร้างภาพลักษณ์ การโน้มน้าวใจ และการปรับตัวเข้ากับยุคสมัยของการสื่อสารทางการเมืองและการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

กรอบแนวคิดในการศึกษา

การทบทวนวรรณกรรม

กระบวนการและช่องทางการสื่อสารตามแนวทางพระพุทธศาสนา

ในพระพุทธศาสนา องค์ประกอบของชีวิต หรือที่เรียกว่า 'สัตว์' หรือ 'บุคคล' (มนุษย์) สามารถจำแนกได้เป็น 5 หมวดธรรม เรียกว่า 'ชั้น 5' ซึ่ง Prayoot Payutto (P.A. Payutto) (1995) ได้อธิบายไว้ดังนี้

1. รูป ได้แก่ ส่วนประกอบฝ่ายรูปธรรมทั้งหมด ร่างกายและพฤติกรรมทั้งหมดของ ร่างกาย หรือสสารและพลังงานฝ่ายวัตถุ พร้อมทั้งคุณสมบัติ และพฤติกรรมต่าง ๆ ของสสาร พลังงานเหล่านั้น
2. เวทนา ได้แก่ ความรู้สึกสุข ทุกข์ หรือเฉย ๆ ซึ่งเกิดจากผัสสะทางประสาททั้ง 5 และทางใจ
3. สัญญา ได้แก่ ความกำหนดได้ หรือหมายรู้ (ในทางนิเทศศาสตร์เรียกการรับรู้) คือกำหนดรู้อาการ เครื่องหมายลักษณะต่างๆ อันเป็นเหตุให้จำอารมณ์นั้น ๆ ได้
4. สังขาร ได้แก่ องค์ประกอบหรือคุณสมบัติต่าง ๆ ของจิตมีเจตนาเป็นตัวนำ ซึ่งแต่งจิตให้ดีหรือชั่วหรือเป็นกลาง ๆ ตรัสตรีกนึกคิดในใจและแสดงออกทางกายทางวาจา หรือเป็นเครื่องปรุงของจิตของความคิดซึ่งนำไปสู่ปัญญาได้
5. วิญญาณ ได้แก่ ความรู้แจ้งอารมณ์ทางประสาททั้ง 5 และทางใจ คือ การเห็นการได้ยิน การได้กลิ่น การรู้รส การรู้สัมผัสทางกาย และการรู้อารมณ์ทางใจ

จากกระบวนการรับรู้หรือช่องทางในการสื่อสารของมนุษย์ พระพุทธศาสนากล่าวว่า มีช่องทางในการรับรู้ โดยผ่านทางประสาทสัมผัสทั้ง 5 คือ ตา หู จมูก ลิ้น ผิวสัมผัส ที่เป็น ช่องทางสำหรับการรับเข้า และส่งออกของการสื่อสาร ในขณะที่เดียวกันการรับรู้ไม่ได้เกิดขึ้น เฉพาะการรับรู้แต่เพียงรูปธรรมเท่านั้น พระพุทธศาสนายังทรงเสนอถ้าไปถึงการรับรู้ผ่าน นามธรรมที่จับต้องไม่ได้ อันได้แก่ การรับรู้ทางใจไว้ด้วย ซึ่งความรู้ที่รับรู้มาจากทางมโน ทวาร หรือใจนี้เอง ที่เรียกว่า ธรรมารมณ ในหลักการสื่อสารทั่วไป สมัยอดีตกาลพระองค์ก็ยังไม่ มี สื่อและเทคโนโลยีสมัยใหม่ในการสื่อสาร มีเพียงการสื่อสารด้วยการพูดและการเขียนเท่านั้น หลักการสื่อสารที่พระองค์ ทรงสั่งสอนจึงเน้นไปที่การพูด การฟัง การท่องจำ แต่หลักการต่าง ๆ ที่พระองค์ทรงสั่งสอนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้กับการสื่อสารในทุกรูปแบบ เช่น การรายงาน ข่าว การโฆษณา การประชาสัมพันธ์ เป็นต้น

สรุปได้ว่ามนุษย์ประกอบด้วยส่วนที่เป็นรูปธรรม (ร่างกาย) และนามธรรม (จิตใจ) ร่างกายประกอบด้วยธาตุทั้ง 4 (ดิน น้ำ ลม ไฟ) และอายตนะภายใน (ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ) ซึ่งเป็นช่องทางรับรู้สิ่งภายนอก อายตนะภายนอก (รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ ธรรมารมณ) คือสิ่งที่ถูกรับรู้ผ่านอายตนะภายใน การที่อายตนะภายใน และภายนอกกระทบกันทำให้เกิดการรับรู้ เช่น ตากระทบรูปเกิดการเห็น หูกระทบเสียงเกิดการได้ยิน เป็นต้น การสื่อสารตามหลักพระพุทธศาสนาเชื่อมโยงกับหลักเบญจขันธ์ (รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ) โดยมีผู้ส่งสารและผู้รับสารเป็นองค์ประกอบสำคัญ

พุทธวิธีการสื่อสารทางการเมือง

หลักการสื่อสารตามแนวทางพระพุทธศาสนาสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการสื่อสารในยุคปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่ง Payutto (2008) ได้กล่าวไว้ โดยมีหลักการสำคัญดังนี้

1. การพูดที่ดีกล่าวคือสัมมาวาจาประกอบด้วย 1) ละมุสาวาท: เว้นจากการพูดเท็จ พูดแต่ความจริง 2) ละปิสณาวาจา: เว้นจากการพูดส่อเสียด ยุยงให้แตกแยก พูดแต่คำที่สร้างความสามัคคี 3) ละมรฺสุวาจา: เว้นจากการพูดคำหยาบ พูดแต่คำสุภาพ อ่อนหวานและ 4) ละสัมผัปปลาปะ: เว้นจากการพูดเพื่อเจ้า พูดแต่คำที่มีประโยชน์

2. บุคคลควรพูดด้วยปัญญา คือ ไม่พูดเท็จ ไม่ส่อเสียด ไม่พูดคำหยาบ ไม่พูดเพื่อเจ้า เพราะการพูดด้วยปัญญาจะนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ดี ทั้งในปัจจุบันและอนาคต

3. บุคคลพูดน้อยแต่ทำมาก ซึ่งเป็นการเน้นการกระทำมากกว่าคำพูด การพูดน้อยแต่ทำจริงย่อมนำมาซึ่งผลประโยชน์

4. การระมัดระวังในการพูด: พระพุทธเจ้าทรงเตือนว่าคำพูดที่หยาบคายนั้นเปรียบเสมือนอาวุธที่ทำร้ายตัวผู้พูดเอง การพูดจาไม่ดี การสรรเสริญคนที่ควรติเตียนหรือการติเตียนคนที่ควรสรรเสริญ ล้วนเป็นการสร้างบาปกรรมทางวาจา ซึ่งนำไปสู่ความทุกข์ อุปมาเหมือนดังคนที่มีขวานอยู่ในปาก เมื่อพูดคำหยาบก็เหมือนใช้ขวานนั้นทำร้ายตัวเอง การที่ไม่รู้จักแยกแยะว่าใครควรสรรเสริญหรือติเตียน ก็เท่ากับเลือกสะสมความชั่วไว้กับตัว และย่อมไม่พบกับความสุข

5. คุณสมบัติของผู้รับสารที่ดี (การฟังที่ดี) ที่พระพุทธเจ้าตรัสถึงประโยชน์ของการฟังธรรมไว้ 5 ประการใน (Anguttara Nikaya (Thai) 22/202/344) คือ 1) ได้ฟังในสิ่งที่ยังไม่เคยได้ยิน 2) เข้าใจในสิ่งที่ได้ยินแล้วอย่างชัดเจน 3) คลายความสงสัยได้ 4) มีความเห็นที่ถูกต้อง 5) จิตใจของผู้ฟังเกิดความเลื่อมใส

พระพุทธองค์ทรงเน้นย้ำถึงความสำคัญของการฟังและการสนทนาอย่างมีสติ โดยทรงแนะนำหลักธรรม 5 ประการ Payutto (2008) เพื่อให้การสื่อสารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและก่อให้เกิดปัญญา ดังนี้ 1) ไม่นึกหมิ่นเรื่องที่เขาพูด: เปิดใจรับฟังด้วยความเคารพ ไม่ตัดสินเนื้อหาของผู้อื่นล่วงหน้า 2) ไม่นึกหมิ่นผู้พูด: ให้เกียรติผู้พูด ไม่ดูถูกหรือเหยียดหยาม 3) ไม่นึกหมิ่นตัวเอง: มีความมั่นใจในตนเอง ไม่ประหม่นตนเองต่ำเกินไป 4) ใจไม่ฟุ้งซ่าน ฟังธรรมโดยมีจิตหนึ่งเดียว: มีสมาธิในการฟัง ไม่ปล่อยใจให้วอกแวก และ 5) มนสิการโดยแยกกาย (โยนิโสมนสิการ): พิจารณาไตร่ตรองเนื้อหาอย่างละเอียดรอบคอบ เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างแท้จริง หลักธรรมเหล่านี้ส่งเสริมให้เกิดการสื่อสารที่มีคุณภาพ นำไปสู่การพัฒนาปัญญาและความเข้าใจที่ถูกต้อง

กล่าวโดยสรุปแล้ว หลักการสื่อสารตามแนวทางพระพุทธศาสนา เน้นการสื่อสารที่ถูกต้อง ติงาม และเป็นประโยชน์ โดยครอบคลุมทั้ง การพูด คือ เว้นจากการพูดเท็จ (มุสาวาท) และพูดแต่ความจริง เว้นจากการพูดส่อเสียด และพูดสร้างความสามัคคี เว้นจากการพูดคำหยาบ และพูดคำสุภาพอ่อนหวาน เว้นจากการพูดเพื่อเจ้า และพูดคำที่มีประโยชน์ การฟัง คือ ตั้งใจฟังด้วยความเคารพและเปิดใจ พิจารณาเนื้อหาอย่างรอบคอบและมี

เหตุผล การรับรู้ข้อมูลด้วยสติและปัญญา รู้จักแยกแยะข้อเท็จจริงออกจากความคิดเห็นส่วนตัวปราศจากอคติหรืออารมณ์มาบิดเบือนการรับรู้ การคิดโดยการคิดอย่างมีเหตุผลและเป็นระบบโดยคิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตนซึ่งหลักการเหล่านี้มุ่งเน้นการสื่อสารที่สร้างสรรค์ สันติ และเป็นประโยชน์ต่อทั้งตนเองและผู้อื่น

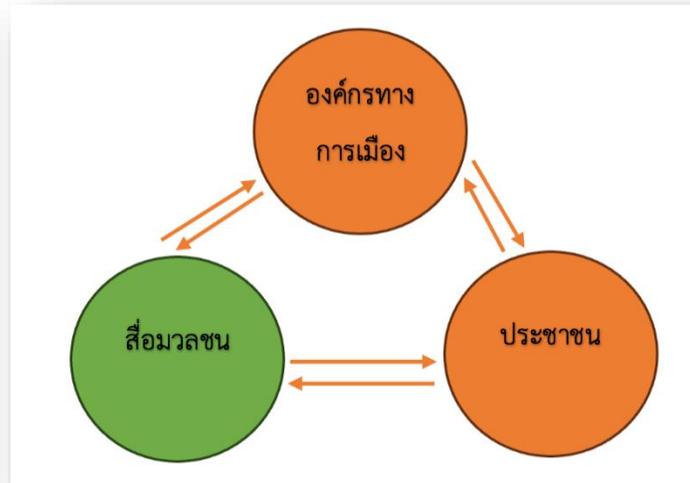
แนวคิดการสื่อสารและการสื่อสารทางการเมือง

รากฐานของการเรียนรู้เพื่อปรับปรุงความเข้าใจในขณะที่ตรวจสอบแหล่งที่มาของทัศนคติ ค่านิยม การตัดสินใจเกี่ยวกับความชอบธรรม การเข้าสังคม และการบูรณาการทางการเมืองคือกระบวนการสื่อสาร องค์ประกอบของการสื่อสารที่ประกอบเป็นกระบวนการสื่อสารสามารถจำแนกได้ในระดับที่แตกต่างกัน ความสัมพันธ์เชิงเส้นระหว่างบุคคลสองคนเป็นลักษณะเฉพาะของกระบวนการสื่อสาร แต่เนื่องจากเป็นความจริงในตัวของมันเอง กระบวนการสื่อสารซึ่งได้รับการอธิบายครั้งแรกโดยเบอร์โลในช่วงกลางศตวรรษที่ 20 จึงมีลักษณะที่ตรงไปตรงมาและเข้าใจได้ง่ายสำหรับประชาชนทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กระบวนการสื่อสารด้วยข้อมูลที่หลากหลาย ในยุคดิจิทัล การสื่อสารเป็นหัวใจสำคัญ Waraporn (2017) อธิบายว่า การสื่อสารประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก คือ ผู้ส่งสาร (Sender), สาร (Message), สื่อ/ช่องทาง (Channel) และผู้รับสาร (Receiver) หรือ S-M-C-R การสื่อสารเริ่มต้นที่ผู้ส่ง ซึ่งอาจเป็นบุคคล กลุ่มคน หรือองค์กร ส่งสารผ่านสื่อต่างๆ ไปยังผู้รับ แม้รูปแบบการสื่อสารจะหลากหลาย แต่มีเป้าหมายเดียวกันคือการส่งต่อข้อมูล อย่างไรก็ตาม นักวิชาการด้านการสื่อสารยังได้เพิ่มองค์ประกอบอื่นๆ เพื่อให้กระบวนการสื่อสารสมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยเน้นว่าประวัติของผู้ส่งมีบทบาทสำคัญในการกำหนดรูปแบบการสื่อสาร เป็นต้น

เนื่องจากการสื่อสารมีอำนาจในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมของผู้คน ตลอดจนวิถีชีวิตของสังคม จึงถือกันโดยทั่วไปว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการเติบโตของประเทศ ในทำนองเดียวกัน การสื่อสารทางการเมืองมีบทบาทสำคัญในวิวัฒนาการของระบบการเมือง กล่าวอีกนัยหนึ่ง การสื่อสารทางการเมืองทำให้ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงประสบการณ์และความรู้ทางการเมืองที่หลากหลายได้ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนถือเป็นองค์ประกอบสำคัญและจำเป็นของการปกครองในระบบประชาธิปไตย และสามารถเกิดขึ้นได้จากความรู้และความเข้าใจทางการเมืองของประชาชน ทั้งนี้ เนื่องจากการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระบบการเมืองจะทำให้รัฐบาลเข้าใจและตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างเต็มที่ ต่อไปนี้คือองค์ประกอบที่จำเป็นสามประการของการสื่อสารทางการเมืองที่ McNair (2003) ระบุไว้ว่า

1. การสื่อสารทุกประเภทที่พรรคการเมืองและนักการเมืองใช้เพื่อผลักดันวาระของตน
2. จดหมายถึงนักการเมืองจากสื่อมวลชนและประชาชน
3. ความพยายามในการสื่อสารทางการเมืองที่จัดทำโดยสื่อ รวมถึงบทความข่าว บทความแสดงความคิดเห็น ฯลฯ

กิจกรรมทางการเมืองทุกรูปแบบเกี่ยวข้องกับการสื่อสารทางการเมือง ซึ่งครอบคลุมทั้งการพูด การเขียน และการแสดงออกทางกายภาพ เช่น เสื้อผ้า ทรงผม และสัญลักษณ์ สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นองค์ประกอบสำคัญในการสร้างเอกลักษณ์และภาพลักษณ์ทางการเมือง McNair ได้นำเสนอแบบจำลองการสื่อสารทางการเมืองเพื่ออธิบายกระบวนการนี้ ดังนี้

ภาพที่ 1 แสดงแบบจำลองการสื่อสารทางการเมือง Brian McNair

เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้ว การสื่อสารทางการเมืองถือเป็นเครื่องมือสำคัญในระบบการเมือง การสื่อสารทางการเมืองเป็นทั้งปัจจัยนำเข้าและปัจจัยส่งออกของระบบการเมือง หากเราวิเคราะห์ตามทฤษฎีระบบ กล่าวคือ ผ่านช่องทางการสื่อสารทางการเมือง เช่น กลุ่มผลประโยชน์ พรรคการเมือง ตัวแทนสาธารณะ หรือสื่อมวลชน ประชาชนสามารถสื่อสารคำขอของตนไปยังรัฐบาล พร้อมกับความคิดเห็นเกี่ยวกับรัฐบาล นโยบาย หรือผลงานของรัฐบาล ในระหว่างนี้ รัฐบาลสามารถใช้ช่องทางการสื่อสารที่มีอยู่แล้วเพื่อแจ้งนโยบายและข่าวสารให้ประชาชนทราบ ในระบอบเผด็จการ การสื่อสารทางการเมืองเป็นอาวุธที่รัฐบาลใช้ในการเผยแพร่โฆษณาชวนเชื่อและโน้มน้าวประชาชนให้สนับสนุนและเชื่อมั่นในรัฐบาล เป็นที่ชัดเจนว่าการสื่อสารทางการเมืองมีบทบาทสำคัญในการอยู่รอดและก้าวหน้าของระบบการเมืองใด ๆ ไม่ว่าจะระบบการปกครองจะมีรูปแบบใดก็ตาม การสื่อสารทางการเมืองแบบสองทางมีความสำคัญต่อการปกครองภายใต้สื่อ บุคคล องค์กร การเมือง และประชาธิปไตย การสื่อสารทางการเมืองเป็นและจะยังคงมีความสำคัญต่อระบบการเมืองที่เป็นประชาธิปไตยต่อไป เทคนิคที่มีประสิทธิภาพอย่างหนึ่งสำหรับการสื่อสารทางการเมืองที่สามารถช่วยสร้างความสนใจ การยอมรับแนวคิด และการเปลี่ยนแปลง

ทัศนคติได้ก็คือการติดต่อระหว่างบุคคล การมีความตระหนักทางการเมือง ทักษะการสื่อสาร และความเข้าใจเกี่ยวกับจิตวิทยาและกระบวนการสื่อสารถือเป็นเรื่องที่ดี

ยุทธวิธีที่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในสื่อสังคมออนไลน์ในเชิงพุทธบูรณาการ

วิถีชีวิตของพระภิกษุที่ขึ้นอยู่กับวิธีการสื่อสารและแนวทางการสื่อสารของพระภิกษุ และเนื่องจากการสื่อสารเป็นองค์ประกอบพื้นฐานของกิจกรรมต่าง ๆ การสื่อสารจึงมีความสำคัญต่อภารกิจในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา กระบวนการถ่ายทอดข่าวสารและข้อมูลที่จะนำไปสู่ความเข้าใจและความรู้สึกซึ่งกันและกันนั้น เรียกว่าการสื่อสาร จำเป็นต้องมีบุคลิกภาพที่ดี กล่าวคือ ผู้ส่งต้องนำเชื่อถือจึงจะเผยแผ่ธรรมะของพระภิกษุได้ ผู้ใช้งานจำนวนเท่าใดที่แสดงความพอใจหลังจากใช้งานแล้ว พวกเขาชอบมันหรือไม่ หรือยังคงใช้อยู่ เมื่อเผยแพร่ข้อมูลผ่านสื่อต่างๆ ผู้ส่งจะต้องมีชื่อเสียง (เช่น วิทยุ โทรทัศน์ ดาวเทียม และโซเชียลมีเดีย เป็นต้น)

โครงสร้างและมาตรฐานการใช้โซเชียลมีเดียของผู้เผยแผ่ศาสนาจะต้องยึดหลักพุทธศาสนาโดยเลือกใช้หัวข้อธรรมะที่เหมาะสม เพื่อสื่อสารกับผู้รับสารในลักษณะที่เป็นประโยชน์ต่อพวกเขาในสังคมนั้นๆ ผู้เผยแผ่ศาสนาจะต้องมีคุณสมบัติของความรู้ที่แท้จริง รับรู้เวลา สถานที่ และบริบทที่เหมาะสมในแต่ละสถานการณ์ รับผิดชอบต่อการสื่อสารของตนเองด้วย ดังนั้นงานของผู้เผยแผ่ศาสนาจะต้องให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ปรับปรุงคุณภาพชีวิตของผู้คน แก้ไขปัญหา และสร้างสรรค์โดยไม่ก่อให้เกิดอันตราย ดังนั้น ผู้เผยแผ่ศาสนาจึงต้องฝึกฝนตนเองและปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามหลักศีลธรรม สมาธิ และปัญญาของการเรียนรู้

กล่าวโดยสรุปได้ว่ารูปแบบและแนวทางการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านสื่อออนไลน์ควรประกอบด้วย

- 1) ใช้ YouTube ไลฟ์สตรีมมิ่ง Facebook ภาพนิ่ง และวิดีโอสั้นเพื่อประชาสัมพันธ์พระพุทธศาสนาบนแพลตฟอร์มโซเชียลมีเดีย พระสงฆ์จัดกิจกรรมต่างๆ เช่น พิธีอุปสมบทสามเณร พิธีวันวิสาขบูชา พิธีวันมาฆบูชา และพิธีสวดมนต์วันสิ้นปี โดยนำประเด็นธรรมะมาขยายความเนื้อหาการอภิปรายธรรมะเพื่อให้เข้าใจง่าย โดยใช้ภาษาสมัยใหม่และสร้างช่องทางสำหรับคำถามและคำตอบทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ กิจกรรมทั้งหมดนี้ได้รับการออกแบบให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้รับบริการโดยยึดพุทธศาสนาเป็นหลักที่สามารถสื่อให้เข้าใจง่ายด้วยภาษาสื่อสารสมัยใหม่
- 2) เพื่อดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์จัดตั้งห้องสมุดพุทธศาสนาโลกให้เป็นศูนย์กลางพระพุทธศาสนา โดยย่นชั้นแข็งและมุ่งมั่น โดยเน้นเป็นพิเศษที่การพัฒนาเว็บไซต์เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จที่วัดผลได้
- 3) อบรมให้สามเณร ผู้สนใจ และพระภิกษุสงฆ์ รู้จักการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตในการเข้าถึงและเผยแผ่พระพุทธศาสนา รวมทั้งสร้างมาตรฐานการใช้อินเทอร์เน็ตและคอมพิวเตอร์ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับหลักธรรมะ สำหรับสามเณรและพระภิกษุสงฆ์ยุคปัจจุบัน
- 4) ส่งเสริมและช่วยเหลือวัดและอารามที่จัดเตรียมให้เป็นศูนย์การศึกษาด้านพุทธศาสนาและศูนย์การเรียนรู้ไอทีชุมชน โดยใช้ระบบ E-Learning รวมถึงเป็นสถานที่สำหรับปฏิบัติธรรม
- 5) จัดทำสื่อการสอนหรือซอฟต์แวร์ที่เกี่ยวข้องกับธรรมะสำหรับแท็บเล็ตและสมาร์ทโฟน ที่สามารถแชร์

กับบุคคลทั่วไปที่สนใจและนักการศึกษาในทุกระดับการศึกษา

6) เพื่อช่วยให้ประชาชนใกล้ชิดกับธรรมะมากขึ้น ควรส่งเสริมให้วัดทั่วประเทศจัดทำเว็บไซต์ของตนเอง เพื่อให้สามารถโต้ตอบกับประชาชนได้ทั้งสองฝ่าย ค่าใช้จ่ายในการจดทะเบียนโดเมนเนมและเช่าพื้นที่จัดเก็บข้อมูลเว็บไซต์ควรได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล

7) การกำหนดเกณฑ์และดูแลให้ข้อมูลธรรมะที่เผยแพร่ในสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยเฉพาะเว็บไซต์ มีความถูกต้องตามพระไตรปิฎก ควรเป็นความรับผิดชอบของหน่วยงานที่มีคุณสมบัติเหมาะสม

8) ส่งเสริมให้มีการแปลหนังสือธรรมะเป็นภาษาอื่นๆ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ และเผยแพร่ออนไลน์หรือเป็นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้ผู้อ่าน โดยเฉพาะผู้อ่านจากประเทศอื่นๆ สามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง

ในสังคมไทย สื่อโซเชียลมีเดียเป็นช่องทางการสื่อสารหลักสำหรับพระสงฆ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ องค์ประกอบที่สำคัญของรูปแบบการสื่อสารทางพุทธศาสนาต้องรวมอยู่ในรูปแบบสื่อโซเชียลมีเดีย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เนื้อหาธรรมะต้องถูกต้อง สวยงาม ทันสมัย และเป็นประโยชน์ต่อผู้ฟัง การนำเสนอต้องชัดเจนและตรงประเด็น รูปแบบต้องเป็นไปตามกระบวนการสื่อสารทางพุทธศาสนา ซึ่งรวมถึงมีเจตนาที่จะสื่อสารธรรมะ มีความชัดเจน น่าดึงดูด และมีเนื้อหาการสื่อสารทางพุทธศาสนาที่โดดเด่น ผู้สื่อสารต้องมีความรู้และทักษะในการเผยแพร่ธรรมะ สดุดีทำ รูปแบบต้องเชื่อมโยงและเกี่ยวข้องกัน องค์ประกอบของกระบวนการสื่อสารทางพุทธศาสนาต้องเชื่อมโยงกับรูปแบบการสื่อสารทางพุทธศาสนาอย่างเหมาะสม เนื่องจากความสมบูรณ์ของรูปแบบขึ้นอยู่กับผู้ส่ง ข้อความ ช่องทาง และผู้รับ องค์ประกอบอีกประการหนึ่งของกระบวนการสื่อสารทางพุทธศาสนาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ในที่สุด จำเป็นต้องมีการตรวจสอบเสถียรภาพและความทนทานของ Facebook และ YouTube ซึ่งเป็นแพลตฟอร์มสองแห่งสำหรับการเผยแพร่พระพุทธรูปอย่างถูกต้องและทำกำไร เพื่อประเมินและตรวจสอบรูปแบบการสื่อสารทางพุทธศาสนาผ่านโซเชียลมีเดีย

กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้เน้นที่การวิเคราะห์เชิงทฤษฎีระดับกลาง (Middle-range theory) เป็นแนวทางที่ได้รับความนิยมในสังคมศาสตร์ เพราะมีความยืดหยุ่นและสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับปรากฏการณ์ทางสังคมที่หลากหลายได้ ทฤษฎีระดับกลาง อยู่ระหว่างทฤษฎีระดับมหภาค ที่มีขอบเขตกว้างขวางมุ่งเน้นอธิบายและทำความเข้าใจปรากฏการณ์ทางสังคมที่เฉพาะเจาะจงซึ่งอาจมีความเป็นนามธรรมในระดับหนึ่ง นอกจากนี้ทฤษฎียังมีความยืดหยุ่นที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับบริบททางสังคมที่แตกต่างกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ Turner (2012) ได้อธิบายแนวคิดระดับกลางในหมู่นักสังคมวิทยาว่าเป็นสถานที่สำหรับการโต้ตอบระหว่างตัวแทนส่วนรวม เช่น กลุ่มและองค์กร แนวคิดระดับกลางนี้ใช้โดยนักมานุษยวิทยา เช่น de Munck (1994) เพื่อตรวจสอบรูปแบบพฤติกรรมเฉพาะ โดยใช้หมวดหมู่การวิเคราะห์จากเศรษฐศาสตร์การเมือง รวมถึงคำจำกัดความ หัวเรื่อง หัวข้อย่อยของวาทกรรม และคำจำกัดความของชุดข้อมูลบางส่วน ชีวิตประจำวันและประสบการณ์แบบโต้ตอบคือหัวข้อ

ย่อยบางส่วน วิธีการนี้ตรวจสอบทั้งวิธีการศึกษาระดับมหภาคเชิงบวกและเชิงลบแบบดั้งเดิมตามแนวทางเชิงคุณภาพในการศึกษา

โดยสรุปแล้ว การวิเคราะห์เชิงทฤษฎีระดับกลางเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการทำความเข้าใจปรากฏการณ์ทางสังคมที่ซับซ้อนและหลากหลาย เช่น การเคลื่อนไหวทางสังคม การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม หรือความเหลื่อมล้ำทางสังคม เป็นต้น

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

การสื่อสารทางการเมืองครอบคลุมการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง การแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างบุคคล กลุ่มบุคคล รัฐบาล และผู้มีส่วนร่วมทางการเมือง โดยอาจเป็นการสื่อสารระหว่างนักการเมืองกับประชาชน หรือระหว่างนักการเมืองกับสถาบันทางการเมือง เช่น รัฐบาล สมาชิกวุฒิสภา พรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ และประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับ Athit et al. (2022) กล่าวว่า การสื่อสารทางการเมืองมี 3 ฝ่ายหลัก ได้แก่ กลุ่มองค์กรทางการเมืองที่ต้องการการสนับสนุนจากประชาชน จึงส่งสารผ่านสื่อมวลชน สื่อมวลชนที่ทำหน้าที่เป็นตัวกลางเผยแพร่ข่าวสารตามมุมมองของตน ซึ่งอาจมีอคติหรือไม่ก็ได้ และประชาชนที่ต้องใช้วิจารณญาณในการตัดสินใจ และสามารถส่งสารไปยังกลุ่มองค์กรทางการเมืองผ่านสื่อมวลชนหรือการหยั่งเสียง ดังนั้นสื่อมวลชน จึงมีบทบาทสำคัญถึงวิธีการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร ไปสู่แสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์ หรือวิเคราะห์ผ่าน คอลัมน์ต่างๆ รวมถึงการคัดเลือกข่าวที่จะนำเสนอ ซึ่งเป็นวิธีการสื่อสารทางการเมือง

การเติบโตของทุนนิยมโลกาภิวัตน์ควบคู่กับการพัฒนาเทคโนโลยีสื่อสารและโทรคมนาคม ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างกว้างขวางในหลากหลายมิติการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเทคโนโลยีในปัจจุบัน ส่งผลให้รูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้คนมีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น ปัจจัยเหล่านี้มีบทบาทสำคัญในการวิเคราะห์กระบวนการสื่อสารทางการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานการณ์วิกฤต การสื่อสารทางการเมืองมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ขั้นตอนแรกและสำคัญที่สุดในการจัดการความขัดแย้งที่อาจกลายเป็นความรุนแรงระหว่างนักการเมืองหรือฝ่ายที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ในการปกครองประเทศคือ "การสื่อสารทางการเมืองในช่วงวิกฤต" สิ่งสำคัญคือต้องเน้นที่การใช้เทคนิคการสื่อสารที่ไม่รุนแรงเพื่อแก้ไขปัญหา สิ่งสำคัญที่สุดที่ต้องคำนึงถึง คือแนวทางเหล่านี้ต้องสอดคล้องกับแนวคิดและแนวทางปฏิบัติพื้นฐานของการปกครองที่ดี

การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพต้องปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์และกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้บรรลุเป้าหมายหลักของการสื่อสารเพื่อประโยชน์สุขของส่วนรวม ตามหลักพุทธศาสนา กลยุทธ์การสื่อสารจึงต้องมุ่งเน้นการสร้างประโยชน์ที่แท้จริง ซึ่งหมายถึงความสุข การพัฒนาคุณภาพชีวิต และการบรรลุเป้าหมายสูงสุดของมนุษย์ การสื่อสารในทางพระพุทธศาสนานั้นมีหลักการที่สำคัญ เช่น การพูดตามความเป็นจริง หรือสัจจะ กล่าวถ้อยคำที่สุภาพ เป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่นด้วยจิตที่เต็มเปี่ยมไปด้วยเมตตา ซึ่งสอดคล้องกับ Phrachinakorn Thongdee (2021) สรุปการสื่อสารโดยใช้หลักธรรมในพระพุทธศาสนาได้กล่าวถึงคำสอนที่ เกี่ยวข้องกับ “คำพูด”

ที่เรียกว่า “วจีสัจจรีต” ซึ่งเป็นหลักธรรมการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการพูด ดังที่ พระพุทธองค์ทรงให้หลักคำสอนในเรื่องเกี่ยวกับการพูดว่าจะต้องเป็น “วจีสัจจรีต” ประกอบด้วย คำพูดที่เป็นความจริง พูดประสานสามัคคี พูดไม่ระคายหูน่าฟังและ พูดจา มีหลักฐานอ้างอิงน่าเชื่อถือ ซึ่งว่าจากหลักคำสอน พระพุทธองค์ทรงเล็งเห็นความสำคัญและประโยชน์ของคำพูดเป็นสำคัญ จึงได้มีหลักธรรมคำสอนไว้ในพระไตรปิฎกเกี่ยวกับคำพูด ไว้ในบริบทต่างๆ แม้ว่ากาลเวลาผ่านไปยาวนาน หลักคำสอนในพระพุทธศาสนายังคงมี คุณค่าสำคัญ เกี่ยวกับการสื่อสารมากมาย

ทั้งนี้ การสื่อสารยังต้องคำนึงถึงผู้รับสาร โดยพิจารณาถึง ความรู้ วุฒิภาวะ หรือความสนใจเพื่อประโยชน์อันสูงสุดในการสื่อสาร ในยุคปัจจุบัน การสื่อสารผ่านสื่อดิจิทัลนั้น มีบทบาทสำคัญ จึงควรนำหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา อันเป็นหลักพุทธวิธีในการสื่อสารทางการเมืองมาประยุกต์ใช้ เพื่อให้เกิดสันติสุขหรือสันติภาพในการสื่อสารระหว่างครอบครัว ชุมชน สังคม จนถึงประเทศชาติ ให้เป็นไปในทางสร้างสรรค์และมีคุณธรรมอย่างสูงสุด

สรุป

การสื่อสารทางการเมือง คือ กระบวนการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ความคิดเห็น ค่านิยม และอุดมการณ์ทางการเมืองภายในระบบการเมือง โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างความเข้าใจและมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงกิจกรรมทางการเมืองของมนุษย์ การสื่อสารทางการเมืองจึงเป็นการใช้ประโยชน์จากการสื่อสารที่เป็นพื้นฐานของสังคมมนุษย์ พุทธวิธีในการสื่อสารครอบคลุมการสื่อสารทุกด้านของมนุษย์ ทั้งการพูด ฟัง รับรู้ คิด และความเชื่อ หลักการนี้สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการสื่อสารยุคโลกาภิวัตน์ หรือในยุคปัจจุบัน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมจริยธรรมในการสื่อสาร การสื่อสารทางการเมืองที่อาศัยหลักเมตตา กรุณา ความจริงใจ ความมีน้ำใจเสียสละ ไม่เห็นแก่ตัว และไม่หวังผลประโยชน์จากส่วนรวม สามารถนำไปสู่การแก้ไขความขัดแย้งและสร้างสันติสุขและสันติภาพในองค์กรรวมในสังคมไทยได้เป็นอย่างดี

การใช้เทคโนโลยีสื่อสารทางการเมืองเชื่อมโยงประชาชนและรัฐบาลอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรม จำเป็นต้องอาศัยหลักจริยธรรมการสื่อสารตามแนวพุทธศาสนา ซึ่งเน้นการพูดและการฟังอย่างมีสติ เพื่อสร้างการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพและส่งเสริมความสุข ความสัมพันธ์ที่ดี และสันติสุขในสังคม

สังคมไทย ได้นำหลักจริยธรรมการสื่อสารตามแนวพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิต เพื่อสร้างความสุขและเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในทุกๆระดับ ตั้งแต่ระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน สังคม จนถึงไปประเทศชาติ "การสื่อสารทางการเมืองกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคโลกาภิวัตน์" จึงเป็นการนำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาส่งเสริมการสื่อสารทางการเมืองอย่างสร้างสรรค์ในทุกๆระดับ เพื่อให้เกิดการสื่อสารทางการเมืองที่ดีและมีประสิทธิภาพได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

การสื่อสารทางการเมืองและการเผยแพร่พระพุทธศาสนาในยุคโลกาภิวัตน์เป็นประเด็นที่ซับซ้อนและเกี่ยวพันกันอย่างแยกไม่ออก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของสังคมไทยที่พระพุทธศาสนามีบทบาทสำคัญในการดำเนินชีวิตของคนส่วนใหญ่ ดังนั้น การนำเสนอข้อเสนอแนะจึงต้องคำนึงถึงทั้งมิติทางการเมือง สังคม และศาสนา ซึ่งการผสมผสานการสื่อสารทางการเมืองและการเผยแพร่พระพุทธศาสนา

- การนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการเมือง: การนำหลักธรรม เช่น ความเมตตา กรุณา และความยุติธรรม มาเป็นแนวทางในการดำเนินนโยบาย
- การใช้พระพุทธศาสนาเป็นสื่อกลางในการสร้างความสามัคคี: การจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาที่เปิดโอกาสให้คนทุกกลุ่มทุกวัยได้มาร่วมกัน
- การสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของพระพุทธศาสนา: การแสดงให้เห็นถึงบทบาทของพระพุทธศาสนาในการสร้างสรรค์สังคม

การสื่อสารทางการเมืองและการเผยแพร่พระพุทธศาสนาในยุคโลกาภิวัตน์เป็นเรื่องที่ท้าทาย แต่หากสามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะเป็นประโยชน์ต่อทั้งสังคมและประเทศชาติ

References

- Damjab, W. (2017). Communication in the digital age. *Interdisciplinary Sripatum Chonburi Journal*, 3(1), February-May 2017.
- De Munck, V.C., Korotayev, A., & McGreevey, J. (2016). *Romantic Love and Family Organization: A Case for Romantic Love as a Biosocial Universal*. *Evolutionary Psychology* (October-December 2016), 1-13.
- Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (1996). *Thai Tipitaka, Mahachulalongkornrajavidyalaya Edition*. Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya Printing.
- McNair, B. (2003). *An Introduction to Political Communication*. London: Routledge.
- Phrachinakon Suchitto (Thongdi). (2021). *The integration of Buddhist principles to promote political communication for people in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province* (Doctoral dissertation). Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Phra Nakhon Si Ayutthaya.
- Prayoot Payutto, (P. A. Payutto). (1995). *Buddhadhamma: Expanded Edition* (6th ed.). Mahachulalongkornrajavidyalaya University Press.

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 14 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2568)

Prathumkaew, S., Phimthong, P. M., & Thammahawee, P. M. (2022). *Buddhist ethics and political communication in Thai society*. MJRU Ubon Review, 7(3), 1-15.

Ramasoota ,P., & Panichpapiboon ,S. (2014). Online privacy in Thailand: Public and strategic awareness. *Journal of Law, Information and Science*, 23 (1), 97-136.

Suriyawongkul, A., Saisanit, B., Piuwattanapanich, P., & Kaewsakul, S. (2022). *Buddhist way: Political communication*. Mahamakut Buddhist University, Mahavajiralongkornrajavidyalaya Campus.

Turner, R., & Zolin, R. (2012). Forecasting success on large projects: Developing reliable scales to predict multiple perspectives by multiple stakeholders over multiple time frames. *Project Management Journal*, 43(1), 87–99.